

شیعه در اندونزی

از روزگار نخست تا عصر حاضر

«فریسور حسین» ملقب به جایادینیرات مورخ
بزرگ اندونزی و استاد دانشگاه آن کشور که خود از
رجال اهل تسنن میباشد در گفتاری تحت عنوان
«اسلام در اندونزی» میگوید «اسلام بوسیله شیعه
امامیه باندونزی آمد و شواهد آن تاکنون نیز
موجود است»

(محمد اسد شهاب)

کشور اندونزی با قریب ۹۰ میلیون جمعیت بعد از پاکستان بزرگترین
کشور اسلامی و هم بزرگترین مجمع الجزائر جهان است اندونزی در طول سر
زمین اکواتر - میان قلی پین و استرالیا و خاک آرمانیک - قرار گرفته است
سرزمین اندونزی مرکب از ۳۰۰۰ جزیره است که مهمترین آنها عبارت از
«جاوه» یکی از بزرگترین و پرجمعیت ترین جزائر جهان و «سوماترا» و
«برنئی» است.

اهالی اندونزی ۹۰ درصد مسلمان و بقیه مسیحی و هندو و بودائی هستند.
اندونزی نزدیک سه قرن و نیم مستعمره هلند بود ولی در سال ۱۹۵۴ میلادی پس
از سالها مبارزه با استعمارگران بالاخره استقلال خود را بدست آورد و دکتر
احمد سوکارنو بعنوان نخستین رئیس جمهور آن انتخاب شد.

اخیراً نشریه ای بزبان عربی بنام «شیعه در اندونزی» بیستمین نشریه
«منابع الثقافة الاسلامیه» واقع در شهر کربلا بنظر رسید که چون حاوی مطالب
ارزنده ای از سوابق شیعه در اندونزی است خلاصه آنرا ترجمه و اقیاس نموده

و برای اطلاع خوانندگان فارسی زبان منتشر میسازیم
 نویسنده کتاب آقای محمد اسد شهاب مجاهد نامی آندونزی ویکی
 از شخصیت‌های مؤثر نظامی و نویسنده بزرگ آن کشور است.
 وی مدیر چندین روزنامه آندونزی مانند روزنامه «تیدار» و «رفیق» و
 «ناسیونال فریس» و «فوترا» و «ناسیونال فریس دایجس» بوده که پی‌درپی منتشر
 می‌نموده و نیز در چند هیئت و جمعیت نظامی و دینی و ملی نمایندگی و عضویت و
 ریاست داشته است.

همچنین چند کتاب سودمند بزبان آندونزی منتشر ساخته که از جمله سفر
 حجاز، و شخصیت امیر المؤمنین علی علیه السلام، و تاریخ جهاد مردم آندونزی
 برای استقلال است و هم اکنون رئیس نمایندگی خیر گذاری آسیا (A.P.B.)
 است که مدت هفده سال است خود تأسیس کرده است.
 اینک سوابق مذهب شیعه را در کشور آندونزی از روزگار نخست که
 اهالی آن مملکت مسلمانان گرفتند تا عصر حاضر از زبان این نویسنده عالیقدر
 شیعه بشنوید :

مهاجرات شیعه در آندونزی

طلوع آفتاب اسلام در آندونزی با ورود مبلغین اسلامی باین کشور درخشیدن گرفت
 مطابق نوشته مورخین محقق، مبلغین اسلامی در اوائل قرن چهارم هجری با آندونزی
 آمده و به تبلیغ مردم پرداختند: امروز نیز آثاری از آن قرن که شاهد زنده این معنی است در
 آندونزی موجود است؛ که از جمله قبوری چند والواح آنها میباشد.

بعضی معتقدند که ظهور اسلام در آندونزی مربوط بقرن اول هجری است و عقیده دارند
 که در آن قرن عده‌ای از مبلغین اسلامی در راه خود بکشور چین؛ از هندوستان و آندونزی
 گذشته و عبور آنان موجب بیداری اهالی جزایر آندونزی و مسلمان شدن جمعی از آنان گردید
 ولی این نظریه نیازمند تحقیق و بحث بیشتری است.

در عصر خلفای بنی عباس که شیعیان و پیروان اهل بیت پنجم (س) در ناراحتی و فشار سختی
 قرار داشتند و خلفای جورا زهر گونه مزاحمت و سختگیری نسبت بانان فروگذار نمی‌کردند

آنها را مجبور میساخت که برای رهایی جان خویش بنقاط دوردست پناه ببرند .
 از آن جمله یکی از نوادگان امام جعفر صادق علیه السلام با گروهی از کسان و بستگان
 و شیعیان پروان خود باندونزی شتافته و در جنوب جزیره مزبور سکنی گزیدند این شخص
 احمد بن عیسی بن محمد بن علی بن الامام الصادق (ع) است . احمد بن عیسی بهمین جهت در
 اندونزی معروف به «مهاجر» گشت و خود نیز مذهب شیعه امامیه داشت .
 مطابق دلائل و مدارک موجود احمد بن عیسی در سال ۳۱۳ هجری از بغداد بجزائر
 اندونزی مهاجرت نمود ، و پس از وی تا سال ۳۱۷ میل مهاجرین شیعه بطرف اندونزی
 قطع نشد .

نفوذ شیعه از اندونزی بسایر ممالک همجوار

جنوب اندونزی در آن موقع محل سکونت فرقه «اباحیه» و «خوارج» بود که دو فرقه گمراه
 و نسبت بامبر و عثمان علی علیه السلام سخت دشمن میباشند ، و بهمین جهت آنها بامهاجرین
 علوی و شیعیان امامیه که به اندونزی آمده بودند سخت در افتادند : رئیس مهاجرین احمد بن
 عیسی بارها با آنها کشمکش داشت تا بالاخره بر آنها چیره گشت و آن مردم گمراه را سر
 جای خود نشانید .

فرزندان و نوادگان احمد بن عیسی تبلیغات خود را منحصر در جنوب اندونزی نکرده
 بلکه جمعی از آنها هندوستان را وجه همت قرار داده و بآن کشور کوچیده و در شهر «ملیبار»
 و جمعی دیگر بجزائر «مالایا» شتافته و گروهی به نواحی مرکزی اندونزی و کشور «فیلیپین»
 و جزائر سلیمان، مهاجرت کرده و در کشورهای مزبور اقامت نمودند و بدعوت مردم بمذهب
 شیعه امامیه پرداختند .

مردم این کشورها نیز مقدم این عده را که همه از اولاد امام جعفر صادق (ع) بودند
 گرامی داشتند و آنان را در جزائر و کشورهای خود جای دادند و به مرور ایام بعضی از آنها
 با دختران امرای آن نواحی ازدواج نموده بعضی بمناصب عالیہ نائل گشتند و از آنها نیز
 سلسله‌هایی پدید آمد که هنوز هم باقی هستند .

توقف این عده کم کم اهالی مردم آن نقاط را مسلمان کرد و مطابق مدارک مسلم نخستین
 مذهب اسلام در نواحی مزبور شیعه امامیه بود که مذهب داعیان امر بوده است .

از آن زمان تا کنون همواره فرقه شیعه امامیه در اندونزی وجود داشته و با سایر مسلمین
 داخل و خارج ارتباط داشتند ولی مناسفانه مانند همه مسلمانان جهان دست‌خیانت بیگانگان میان
 آنها جدائی انداخت و مخصوصاً در سه قرن و نیم اخیر که اندونزی در کام استعمار هلند فرو

رفته بود این جدائی بعد اعلای رسید و رابطه شیعیان اندونزی با خارج تقریباً قطع شد.

دوران سه گانه شیعه اندونزی

«محمد اسدشهاب» نویسنده کتاب «شیعه در اندونزی» تاریخ شیعیان اندونزی را به سه دوره تقسیم میکند. دوره نخست از تاریخ ورود مبلغین شیعه در قرن چهارم هجری بکشور اندونزی شروع، و تا آخر قرن دهم که آغاز استعمار هلند است پایان میپذیرد در این مدت شیعیان با عزت و احترام میزیستند و از هر گونه آزادی بمنظور انعقاد مراسم مذهبی و اجتماعات دینی برخوردار بودند.

در این دوره برپاساختن مراسم عزای سالار شهیدان راه حق حضرت امام حسین علیه السلام در ماه محرم شمار شیعیان بود و جمله «لافتی الاعلی و لاسیف الاذو الفقار» نشانه حریت و شجاعت و سلحشوری بشمار میرفت. هم اکنون سپر قدیمی آهنی که جمله بالا بر روی آن نوشته شده در شهر «بانتن» واقع در جاوه غربی موجود است که هر ساله بسیار از جهانگردان و مردم مختلف بومی به تماشای آن میروند.

همچنین بر روی بعضی از مشیرها نیز جمله فوق منقوش است که میرساند عقیده شیعه در آن دوره در دل های مردم رسوخ زیاد داشته و میان طبقه متوسط شایع بوده است. چنانکه هر ساله در شهر «قرسی» واقع در جاوه شرقی مجلس جشن بزرگی در روز عید غدیر در خانه مسن ترین مرد شیعه برگزار میشده و حتی در سالهای اخیر نیز این مجلس در منزل «سید هاشم بن محمد سکاف» یکی از مردان سالخورده شیعه اثنی عشری برگزار میگردد.

در مجلس جشن وی بسیاری از شیعیان از شهرهای دور دست و مسافت طولانی شرکت می جویند و پس از بیان شرح جامعی در پیرامون تاریخ حیات پرافتخار حضرت امیر مؤمنان علی علیه السلام و ایراد خطابه ر انشاء قصائدی در همین زمینه؛ حضار اطعام میشوند. در این دوره دانشمندان زیادی از میان شیعیان اندونزی برخاستند که تاکنون قبور آنها موجود و مردم بزیارت آنها میروند حتی افراد غیر مسلمان نیز شرکت می جویند و احترام قبور آن مردان بزرگ را لازم می شمارند در اینجا چند تن از مشاهیر دانشمندان شیعه اندونزی را که آثار هنوز هم برجای مانده است، نام میبریم. زیرا ذکر اسامی همه آنها در خود این رساله مختصر نیست.

۱ - مولانا ابراهیم متوفی بسال ۸۲۲ هجری و مدفون در شهر «قرسی» واقع در جاوه غربی - وی همنام مولانا ملک ابراهیم یکی از رؤسای شیعه امامیه و مبلغ بزرگ اسلامی اندونزی بوده است.

۲ - مولانا حسن الدین متوفی بسال ۹۶۰ یا ۹۶۱ هجری ومدفون در شهر «بانتن» واقع در جاوه شرقی .

۳ - مولانا هدایه الله متوفی در شهر «شربون» واقع در جاوه شرقی . وی فرزند مولانا عبدالله است که در شهر «کامبوج» هندوچین در گذشت .

۴ - مولانا زین العابدین متوفی در شهر «دماک» واقع در جاوه وسطی .

۵ - مولانا رحمة الله متوفی در شهر «سورا پایا» واقع در جاوه شرقی .

۶ - مولانا محمد ملقب به «عین الیقین» که او نیز در شهر قرسی بجوار رحمت حق پیوست غیر از این عده قبور دیگری منسوب به اولاد احمد بن عیسی نوه حضرت صادق (ع) که خود رئیس مهاجرین مسلمین کشور آندونزی است ، هم اکنون باقی است که آنها نیز زیارتگاه مردم است : بر روی قبور آنها آیات قرآن مجید و در اطراف آن کلمات (الله محمد علی) نوشته اند .

در سوماترای شمالی زیارتگاهی است معروف به «مقام سید حسام الدین حسینی» که در سال ۸۲۳ هجری رحلت کرده و مزار دیگری است بنام «پیشرفیق حسن بن علی استرابادی متوفی بسال ۸۳۳ هجری

بر روی قبور آنها عبارت (لا اله الا الله محمد رسول الله علی ولی الله) و عبارت «لافتی الاعلی و لاسیف الازوالفقاره» نوشته شده است .

مورخین می نویسند در قرن ششم و هفتم هجری تعدادی کشتی تجارتمی ایران بسوی آندونزی آمده است و نوشته اند که در سال ۷۱۷ هجری يك کاروان دریائی عظیم مرکب از سی و پنج کشتی در سواحل آندونزی پهلو گرفته و بسیاری از مبلغین شیعه را بمنظور تبلیغ دین اسلام پیاده کرده است (۱) از عجایب این که عبدالله نوه مستعصم آخرین خلیفه عباسی در آندونزی

(۱) چنانکه میدانیم در این تاریخ کشور ایران و عراق و وریه تا حدود مصر در اشغال قوم مغول بود و سلطان محمد خدا بنده معروف به «الجایتو» در سلطانه زنجان بر این ممالک سلطنت میکرد .

در شماره ۸ ضمن شرح حال علامه حلی مسطور است که سلطان مزبور در این تاریخ بوسیله علامه شیعه شد و مذهب شیعه را در سراسر کشور رسمی اعلام کرد و با وسائل گوناگون به ترویج و بزرگداشت این مذهب پرداخت .

در آن عصر فعالیت تبلیغی شیعه در همه جا مشهود بود علمای بزرگ شیعه که قبلا از نعمت آزادی تقریباً بی نصیب بودند از گوشه و کنار بیرون آمده و با انتشار مذهب اهل بیت پیغمبر همت نه

وفات کرده و در سوماترای شمالی مدفون است

بطوریکه تاریخ‌مینویسد این امیر در حمله مغول بمراق وقتح بغداد و سقوط دولت بنی عباس از بیم مغولان پناه بجماعت شیعه برد اشیعیان هم او را پناه دادند و با خود به جزیره آندونزی آوردند، عبدالله سالها در سایه عنایت و حمایت شیعیان این دیار زندگی کرد تا گاهی که ندای حق را لبیک گفت و در این جزیره دور افتاده بن خاک رفت

(نا تمام)

گماشتند. در رأس آنها شخصیت عالی قدری مانند علامه حلی قرار داشت که سرآمد علمای اسلام و همه جا درس فر و حضر با سلطان پسر میرد و از هر فرصت برای رواج مذهب شیعه استفاده میکرد بنابر این حرکت چنین کاروان عظیم دریایی از ایران و پیاده کردن انبوه مبلتین شیعه در آندونزی بمنظور ترویج آیین مقدس اسلام با اوضاع و شرائط زمان کاملاً سازگار است.

يك تقاضای مشروع

نامه‌ای با امضاهاى زیاد از «مشهد» به ما رسیده که در طی آن از مقامات مسئول اجتماع و اولیای امور تقاضا شده است که در اطراف آستانه مقدسه مخصوصاً بازار و فلکه که همیشه محل آمد و رفت زواری است که از اطراف و اکناف بقصد عبادت خدا و تهذیب اخلاق و زیارت آستان مبارک ثامن الائمه علیهم السلام آمده‌اند؛ از عبور زنهاى مکشفه و صدای موسیقی جلوگیری شود.

البته رعایت اماکن مقدسه و بناهاى مذهبی لازم و مورد علاقه همه مسلمانان است و لذا این تقاضا در حقیقت خواسته همه مسلمانان و علاقمندان بمذهب میباشد.

ما هم تا کید می‌کنیم که اولیای امور نسبت باین تقاضای مشروع و مذهبی جداً توجه کنند و اقدام لازم بعمل بیاورند؛ تا موجب خشنودی قاطبه مسلمانان فراهم گردد.